

5. **Макаров В.Г.** Теоретические основы бухгалтерского учета. – М. : Изд-во "Финансы", 1978. – 159 с.
6. **Палий В.Ф., Соколов Я.В.** АСУ и проблемы теории бухгалтерского учета. – М. : Изд-во "Финансы и статистика", 1981. – 224 с.
7. **Соловьева О.В.** Международная практика учета и отчетности : учебник [для студ. ВУЗов]. – М. : Изд-во "Финансы", 2004. – 332 с.
8. **Сопко В.В.** Бухгалтерський облік : навч. посібник. – 3-тє вид. [перераб. і доп.]. – К. : Вид. центр КНЕУ, 2000. – 578 с.
9. **Spiceland J.D., Sepe J.F., Tomassini L.A.** Intermediate Accounting. – 2-nd ed. – The McGraw – Hill Companies, Inc., 2001. – 1092 p.
10. **Todd L. Johnson.** The Project to Revisit the Conceptual Framework // The FASB Report, December 28, 2004.
11. **Шуремов Е.Л., Умнова Э.А., Воропаева Т.В.** Автоматизированные информационные системы бухгалтерского учета, анализа, аудита : учебн. пособие [для студ. ВУЗов]. – М. : Изд-во "Перспектива", 2001. – 363 с.

УДК 339.72+364.023

**Ст. викл. Л.І. Новосельська, канд. екон. наук;
студ. Ю.Ю. Цігуш – НЛТУ України, м. Львів**

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РОЗРАХУНКУ ПРОЖИТКОВОГО МІНІМУМУ

Наведено методи визначення прожиткового мінімуму, які застосовують у зарубіжних країнах. Встановлено, що метод обчислення медіанного доходу здебільшого використовують у державах з розвинутою ринковою економікою. Під медіанним доходом треба розуміти такий дохід, за якого половина населення країни має більший дохід, а половина – менший. Це рівень достатку, що найчастіше трапляється у певній країні, і практично відповідає середньому доходу на душу населення.

Ключові слова: прожитковий мінімум, методи визначення прожиткового мінімуму, зарубіжний досвід.

Senior lecturer L.I. Novoselska; stud. Yu.Yu. Tsigush – NUFWT of Ukraine, L'viv

International experience of charging the living wage

The paper presents methods for determining the living wage that are being applied in foreign countries. It is set that the method of calculation of median profit is mostly used in the states with the developed market economy. Under a median profit it is followed to understand such profit for which the half of population of country has a greater profit, and half – less. It is a level of sufficiency which more frequent all happens in given countries and practically answers a middle profit per capita.

Keywords: living wage, methods for determining the living wage, foreign experience.

Світова практика виробила декілька варіантів визначення прожиткового мінімуму в державі, серед яких є прості та досить ефективні. Серед таких методів: статистичний, суб'єктивний, ресурсний, комбінований, нормативний, відносний (обчислення медіанного доходу).

Статистичний метод дає змогу встановити прожитковий мінімум на рівні доходів, які мають 10-20 % найнезаможніших громадян окремої держави. Цей метод можна застосовувати у державах з досить високим рівнем доходів громадян. Суб'єктивний (соціологічний підхід) базується на проведенні соціологічних опитувань населення про бажаний мінімальний дохід. Їхні результати не можуть бути підкріплені реальними економічними можливостями держави, проте вони засвідчують реальні потреби людей.

Ресурсний метод виходить із можливостей економіки забезпечити прожитковий мінімум. Такий метод застосовують у найрозвиненіших країнах. Комбінований метод поєднує в собі декілька методів. Зокрема, вартість харчування визначають за нормами, житлово-комунальні послуги – за фактом, а непродовольчі товари – за їхньою відсотковою часткою в загальних витратах. Нормативний метод полягає у встановленні вартісної величини прожиткового мінімуму через мінімальний споживчий кошик. Кожна держава має свої особливості формування мінімального споживчого кошика.

З-поміж країн, які використовують нормативний метод для визначення прожиткового мінімуму, найбільший інтерес становить досвід США та Росії. Такий вибір зумовлений двома причинами. На прикладі цих країн можна ознайомитися з найтипівішими способами використання підходу до формування споживчого кошика. Ці країни мають істотні відмінності в рівнях соціально-економічного розвитку та стандартах життя, що дає змогу оцінити застосування мінімальних стандартів у різних умовах.

У США мінімальний життєвий стандарт виступає як межа бідності, на основі якого визначається Бюро перепису США на базі різних показників для домогосподарств з різною кількістю дорослих осіб та дітей. Крім домогосподарств, що складаються виключно з непрацездатних осіб він розраховується для таких типів сімей з дітьми: з двома батьками, один з яких працює; з двома батьками, з яких жоден не працює; неповна сім'я з одним працюючим (батьком чи матір'ю). Базою для розрахунку межі бідності є затрати на харчування, де заздалегідь передбачено, що вони становлять одну третину сімейного бюджету.

У Росії традиційно надавали перевагу абсолютній концепції визначення бідності: до "бідних" належать домогосподарства і громадяни з доходами, нижчими за прожитковий мінімум, офіційно встановлений урядом. За радянських часів мінімальний споживчий бюджет був вартісною оцінкою мінімального споживчого кошика, до складу якого входило близько 1000 найменувань продуктів, непродовольчих товарів і платних послуг. Для вартісної оцінки мінімального споживчого кошика використовували фіксовані державні ціни.

Офіційна для Росії методологія визначення частки бідного населення ґрунтується на зіставленні середньомісячних грошових доходів з прожитковим мінімумом, розрахованим за методикою 2000 р. Прожитковий мінімум розраховують в середньому для всього населення і окремо для різних категорій: дітей у віці до 6-ти років, дітей у віці від 7 до 15-и років, для працездатного населення і для пенсіонерів. У 2000 р. через зростання цін на послуги було розширено набір послуг, що входять до мінімального споживчого набору: продовольчий кошик за новою методикою не перевищив 54 %. Зазначимо, що фактична питома вага витрат на харчування в сукупних витратах домогосподарств Росії становила у 2003 р. 37,7 %, а в Україні цей показник за відповідний період – 59,8 %.

Зміна методики розрахунку величини прожиткового мінімуму ускладнює аналіз динаміки бідності: частка бідного населення в Росії зросла у 2001 р. до 34,7 % (29 % у 2000 р.), тим часом як до 2000 р. цей показник був на рівні 27,6 %.

Умови перехідної економіки в Росії ставлять під сумнів пріоритетність методу ідентифікації бідності на основі зіставлення поточних грошових доходів з прожитковим мінімумом, що є офіційною для Росії методологією вимірювання рівня бідності. Крім цього, в умовах руйнування безоплатної освіти й охорони здоров'я прожитковий мінімум, розрахований без урахування витрат на освіту і медичні послуги, перестав відображати мінімальні потреби населення.

У Болгарії було запропоновано шість споживчих кошиків, які давали низку комбінацій щодо складу сімей за їхніми ознаками. Харчова частина кошика містила градації для працюючих, пенсіонерів та дітей.

У зарубіжних країнах використовують або ж соціальний, як у Литві, Білорусі та Естонії, або фізіологічний прожитковий мінімум (Росія, Казахстан). У Литві прожитковий мінімум визначають на основі потреб сім'ї з чотирьох осіб: хлопчик 14 років, дівчинка 6-8 років і двоє дорослих. Для інших сімей використовують спеціальні коефіцієнти. Продовольча частка товарів охоплює понад 50 видів товарів і становить 45-50 % мінімального споживчого бюджету.

Відносний метод, або метод обчислення медіанного доходу здебільшого застосовують у державах з розвиненою ринковою економікою. Під медіанним доходом розуміють такий дохід, за якого половина населення країни має більший дохід, а половина – менший. Це рівень достатку, що найчастіше трапляється в даній країні і практично відповідає середньодушовому доходу населення. Так, у Великобританії, Німеччині прожитковий мінімум встановлюється на рівні 40 % від медіанного доходу; у Фінляндії, Італії, Греції, Іспанії – 50 %, у Португалії та Ірландії – 60 % відповідно.

Безумовно, цей метод є найпростішим і досить ефективним. Проте він може застосовуватися лише в тих країнах, де склався високий рівень доходів. Очевидно, що в державах з різким розмежуванням рівнів доходів, зокрема в Україні, цей метод буде неефективним і не відповідатиме реальним інтересам та потребам населення.

Література

1. Закон України "Про прожитковий мінімум" від 25 березня 2005 р (із змінами і доповненнями від 12 лютого 2008 р., № 122-УІ).
2. Закон України "Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії" від 05.10.2000 № 2017-ІІІ.
3. Газети "Праця і зарплата" № № 15, 25, 33 за 2008 р.

УДК 657.1

Здобувач Р.П. Підлипна – Львівська КА

ЗМІСТ І ПРІОРИТЕТИ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ТОРГОВЕЛЬНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Розглянуто зміст стратегічного аналізу, його означення і завдання. Обґрунтовано потребу розмежування завдань стратегічного аналізу у регулярній та проектній діяльності, на рівні мережевих компаній і окремих магазинів. Встановлено, що стратегічний аналіз проектів корпоративного розвитку повинен забезпечити мережевій